εκπαίδευση ΒΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 2026

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Α1.α: 1. Σωστό, 2. Λάθος

Α1.β.

i ἐν **αὐτοῖς** ἀναστρέφεσθαι: ο Αριστοτέλης με το «ἐν αὐτοῖς», το οποίο είναι ουδετέρου γένους, αναφέρεται στους τομείς συμπεριφοράς των ανθρώπων και όχι στους ίδιους τους ανθρώπους. Συγκεκριμένα, αναφέρεται στο «ἐν τοῖς συναλλάγμασι», στο «ἐν τοῖς δεινοῖς», στο «περὶ τὰς ἐπιθυμίας» και στο «περὶ τὰς ὀργάς».

ii «κατά γάρ τάς **τούτων** διαφοράς»: η αντωνυμία «τούτων» αναφέρεται στη λέξη «ἐνεργείας». Καθοριστικός είναι ο ρόλος της επανάληψης κατάλληλων ενεργειών, που πρέπει να γίνεται με ποιότητα, ώστε να προσδίδει την ανάλογη ποιότητα και στα μόνιμα στοιχεία του χαρακτήρα μας.

Β1.

Ο Αριστοτέλης χρησιμοποιεί το παράδειγμα των νομοθετών, για να αποδείξει ότι οι ηθικές αρετές δεν υπάρχουν μέσα μας εκ φύσεως, αλλά τις αποκτούμε μέσω της άσκησης και του εθισμού σε ηθικές πράξεις. Αυτοί προσπαθούν να κάνουν τους πολίτες να αποκτήσουν την ηθική αρετή με τον εθισμό. Όμως, αυτό δεν το πετυχαίνουν πάντα και γι' αυτό διαχωρίζονται τα πολιτεύματα σε καλά και λιγότερο καλά. Επομένως, για την κατάκτηση των ηθικών αρετών δεν αρκεί ο εθισμός σε μια οποιαδήποτε ενέργεια, αλλά ο εθισμός στις σωστές ενέργειες. Αυτό συμβαίνει και στις τέχνες: αν κάποιος χτίζει με σωστό τρόπο, θα γίνει καλός οικοδόμος· αν όμως δεν εξασκηθεί σωστά, θα γίνει κακός. Αν, πάλι, κάποιος παίζει σωστά κιθάρα, θα γίνει καλός κιθαριστής· αν δεν εξασκηθεί στο σωστό παίξιμο, θα γίνει κακός κιθαριστής. Το ίδιο, λοιπόν, συμβαίνει και με τις αρετές. Άρα, προκύπτει ότι τις αρετές δεν τις έχουμε εκ φύσεως, αλλά τις αποκτούμε με τον σωστό εθισμό, όπως συμβαίνει και στις τέχνες. Αν οι τεχνίτες ήταν καλοί ή κακοί από τη γέννησή τους, δεν θα χρειαζόταν ο δάσκαλος, για να καθοδηγεί και να εξασκεί κάποιον σωστά.

Β2.

Στο παράλληλο κείμενο, ο Καθηγητής Μ. Σταθακόπουλος πραγματεύεται το ζήτημα της δικαιοσύνης, όπως αντίστοιχα και ο φιλόσοφος Αριστοτέλης στο κείμενο αναφοράς. Ειδικότερα, ο καθηγητής συνδέει τη δικαιοσύνη με την έννοια της επιείκειας στη συμπεριφορά και τις επιλογές του πολίτη /ατόμου στις συλλογικές και ατομικές σχέσεις του αντίστοιχα. Επισημαίνει πως η δικαιοσύνη συσχετίζεται με την κατανόηση της «οπτικής του άλλου». Μάλιστα επικαλείται και

το Σύνταγμα που «αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής αλληλεγγύης». Στο κείμενο αναφοράς, αντίστοιχα, ο Σταγειρίτης φιλόσοφος διαβλέπει πως η δικαιοσύνη ως αρετή κατακτιέται όταν το άτομο / πολίτης στις συναλλαγές του με τους άλλους ανθρώπους μέσα από την πράξη, «πράττοντες», τελικά με τη στάση που διατηρεί συνηθίζει / εθίζεται και γίνεται δίκαιος ή ἀδικος, «γινόμεθα οἱ μέν δίκαιοι οἳ δέ ἄδικοι». Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι οι δύο διανοητές συμφωνούν μεταξύ τους· μάλιστα ο καθηγητής φέρνει την αριστοτελική αντίληψη στο πλαίσιο της εποχής μας και γίνεται αναλυτικός συμπληρώνοντας έτσι τον μεγάλο φιλόσοφο.

Β3.

1. Λάθος, 2. Λάθος, 3. Σωστό, 4. Σωστό, 5. Λάθος

Β4.

Ρυπογόνος: γινόμενον
Ανάθεση: νομοθέτου
Ένδεια: ἔδει
Ξέφρενος: σώφρονες
Διάστρεμμα: ἀναστρέφεσθαι

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Επομένως, ποιος θα ήταν τόσο ριψοκίνδυνος, ενώ έτσι έχουν τα πράγματα, να επιχειρήσει μια τέτοια πράξη; Μου φαίνεται από την άλλη φοβερό το εξής: εσείς, στους οποίους η πόλη έχει αναθέσει όλο τον καιρό να φροντίζετε τις ιερές ελιές, ποτέ δεν με τιμωρήσατε για παράνομη ταχα εργασία ούτε με οδηγήσατε σε δίκη για αφανισμό / καταστροφή δέντρου. Αντίθετα, αυτός εδώ, ο οποίος ούτε καλλιεργεί εκεί κοντά ούτε έχει εκλεγεί επιμελητής ούτε έχει την κατάλληλη ηλικία για να γνωρίζει τέτοια ζητήματα, με κατάγγειλε ότι εξαφάνισα μια ιερή ελιά από τη (ιερή) γη.»

Γ2.

Ο απολογούμενος επιχειρεί στο απόσπασμα να υποστηρίξει την αθωότητα του σχετικά με την κοπή της ελιάς. Ειδικότερα, ισχυρίζεται ότι την εποχή των Τριάκοντα θα είχε μεγαλύτερη ευχέρεια να κάνει μια τέτοιος είδους αξιόποινη και ανίερη πράξη παρά τότε, την εποχή δηλαδή της δημοκρατίας, «πότερον … φανήσομαι». Στη συνέχεια, ισχυρίζεται ότι ο χώρος του ιερού περιβάλλεται από δρόμο, η περιοχή είναι κατοικημένη, ορατή και απερίφρακτη. Επομένως, δε θα

επιχειρούσε κανείς κάτι τέτοιο, «πῶς δ᾽ἄν … κάτοπτόν ἐστί;» Τέλος, ισχυρίζεται ότι ο ίδιος είχε στην επιμέλειά του τα ιερά δέντρα και ποτέ δεν κατηγηρήθηκε για κάτι ανάλογο. Αντιθέτως, ο κατήγορος είναι γεωργός σε μακρινό μέρος, δεν είναι επιμελητής και είναι αρκετά νέος ώστε να γνωρίζει τέτοιου είδους ζητήματα, «δεινόν δ᾽ ἐμοί … ἀφανίζειν».

Γ3 α.

τούτους, οἵ, γεωργοῦντες, τυγχάνουσιν, ἐπιμεληταί, ᾑρημένοι

Γ3β.

διαβεβλημένος: διαβλήθητι
ἀφανίζειν: ἀφανιεῖν - ἀφανίσειν
φησιν: φαίη
περιοικοῦσι: περιῴκουν

Γ4α.

οὔσης: τροπική / χρονική (σύγχρονο) μετοχή, γενική απόλυτη, με υποκείμενο τη λέξη δημοκρατίας
ἀδικεῖν: υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα ἐξῆν. Τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο: τόν βουλόμενον που εξάγεται απο τη δοτική προσωπική τῷ βουλομένῳ.
ἐμαυτῷ: δοτική αντικειμενική, ετερόπτωτος προσδιορισμός στο κακονούστατος.
ἑλαῶν: αντικείμενο στο απαρέμφατο ἐπιμελεῖσθαι
ὡς ἀφανίσαντα: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή υποκειμενικής αιτιολογίας λόγω του ὡς στο απαρέμφατο *καταστῆσαι*, συνημμένη στο αντικείμενο «μέ».
ἐπιμελητής: κατηγορούμενο στο *ὅς* μέσω του *ᾑρημένος*

Γ4β.

Υπόθεση: εἰ ἦν
Απόδοση: ἄν ἐπεχείρησα

- **μη πραγματικό**

υπόθεση: ἄν ὦ
απόδοση: ἐπιχειρήσω

- **προσδοκώμενο**

επιμέλεια απαντήσεων,
Ανδρέας Λαμπίρης, φιλόλογος